

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

— virker til Nordlands beste

Gjennom planlegging vil regjeringen

Foto: Per-Inge Johnsen

- Bidra til bosetting, næringsutvikling og godt tjenestetilbud i hele landet.
- Ivareta klima, miljø, naturmangfold og jordvern.
- Prioritere de mest sårbare gruppene.
- Motvirke sentralisering som svekker lokale tjenester og tilbud.
- Opprettholde levende distrikter for å sikre matproduksjon.

Til grunn for planleggingen legges

- Bærekraftsmålene
- Nasjonale klima - og miljømål
- Det lokale selvstyret

Innledere

- Katrine Erikstad - Landbruks- og reindriftsavdelinga
- Lill Margrethe Hildonen – Kommunal- og beredskapsavdelinga
- Marit Kristin Kvarum – Oppvekst- og velferdsavdelinga
- Nina Skille - Oppvekst- og velferdsavdelinga
- Roger Trygve Solstad - Oppvekst- og velferdsavdelinga
- Renée Susanne Fossum - Klima- og miljøavdelinga
- Toril Austvik - Landbruks- og reindriftsavdelinga
- Rune Stigen Kvannli - Kommunal- og beredskapsavdelinga

– virker til Nordlands beste

Nasjonale forventninger

- Statlig politisk planverktøy
- Plan- og bygningsloven § 6-1
- For å fremme en bærekraftig utvikling skal Kongen hvert fjerde år utarbeide et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.
- Forventningene skal følges opp av fylkeskommunene og kommunene
- Skal legges til grunn ved statens medvirkning

Foto:

Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023–2027

Vedtekte ved kongeleg resolusjon 20. juni 2023

Forventningenes fem overordnede perspektiver

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for fremtiden
- Samfunnssikkerhet og beredskap

- virker til Nordlands beste

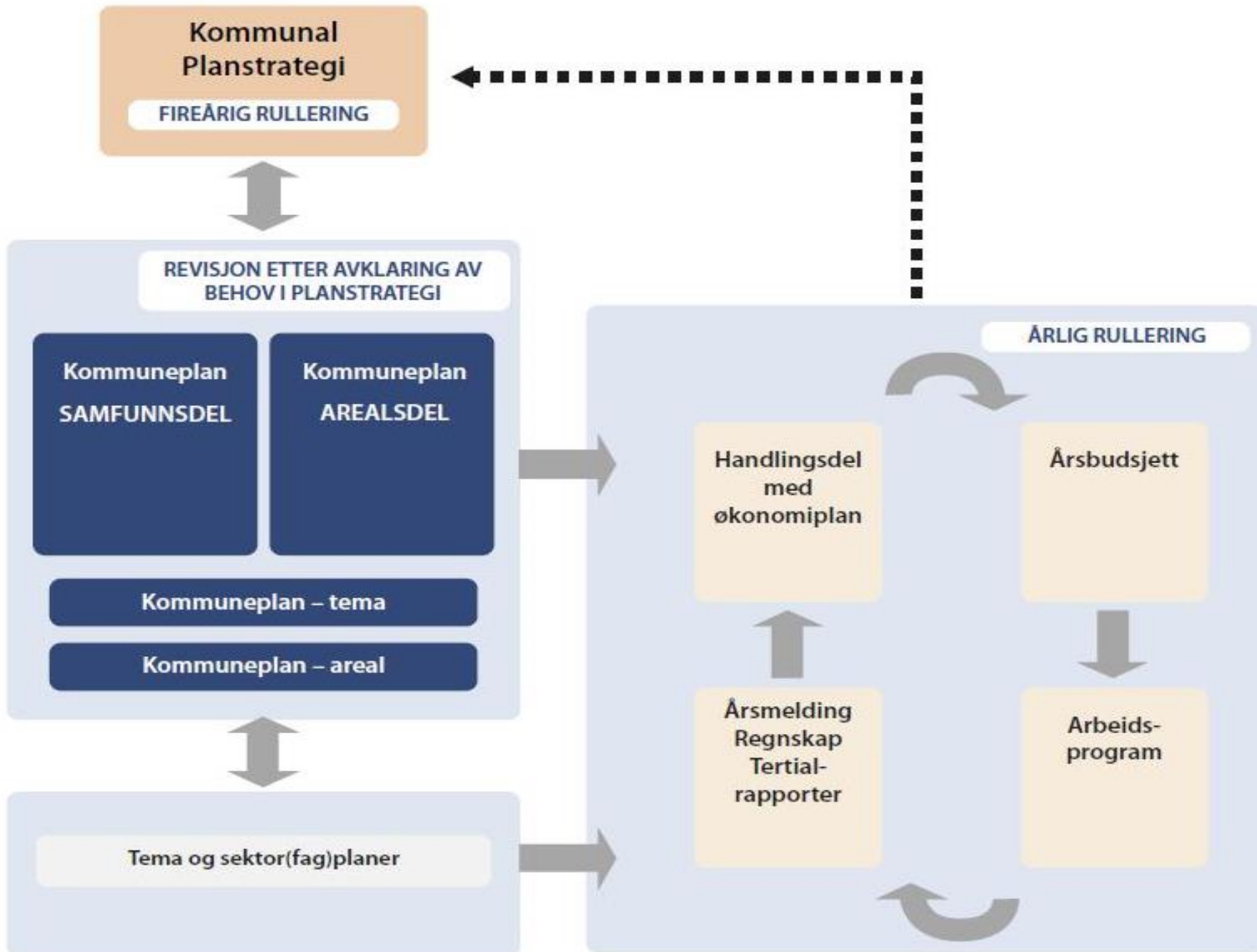
Oppdaterte planer

Prioriter planstrategien

Styrk samfunnsdelen som strategisk styringsverktøy

En langsiktig arealstrategi skal inngå i samfunnsdelen

Kopling til kommuneplanens arealdel

- virker til Nordlands beste

Foto:

Plan- og bygningsloven setter rammene

PBL er en prosesslov som skal bidra til:

- Involvering og medvirkning
 - Digitale løsninger bør tas i bruk
 - Tilrettelegge for aktiv medvirkning for grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge
 - Samiske interesser
- Kunnskapsbasert planlegging, kompetanse og kvalitet
 - Oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag
 - Arealregnskap
 - I konsekvensutredninger skal alternativer, samlede virkninger og sumvirkninger vurderes
- Samarbeid og samordning
 - Kommunens ansvar for å legge til rette for medvirkning
 - Tidlig dialog!
 - Alle offentlige organer har rett og plikt til å delta i planleggingen

PBL § 1-1 Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

Skape verdier i hele landet

Kommunal og regional planlegging er viktige verktøy for å legge til rette for og bidra til:

- Omstilling i offentlig sektor
- God infrastruktur
- Overgang til mer sirkulær økonomi
- Grønne industrinæringer, og fornybar energi

Skape verdier i hele landet

Forutsigbarhet er en nøkkelfaktor:

- Brukermedvirkning
- Nødvendig å få til gode avveininger mellom ulike interesser

Skape verdier i hele landet

Helhetlig planlegging for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur- og kulturbaserte næringer som:

- Landbruk
- Reindrift
- Fiskeri
- Reiseliv

– virker til Nordlands beste

Planlegge og legge til rette for trygge og inkluderende lokalsamfunn

Sikre fysiske omgivelser og sosiale arenaer som er varierte

Tilgang til nødvendige tjenester

-Helse

-Barnehage- skole

-Kultur, fritid og friluftstilbud

-Mobilitet

-Eldre

Redusere ulikhet

– virker til Nordlands beste

Bedre levekår og folkehelse - *sårbare grupper barn, unge og eldre*

Barnevernsloven (oppvekstreformen)

- Forbyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker

Endring i velferdslovgivningen

- Plikten til kommunen for å samarbeide og samordne tjenestetilbudet i velferdstjenestene

Helsereformer

- Opptrappingsplan psykisk helse- vår 2023 (Meld St. 23)

- Opptrappingsplan forebygging vold og overgrep

- Forebyggende rusreform- kommer i 2024

- Bu trygt heime- reformen (Meld. St. 24): Kapittel 4 «Bustadtilpassing og -planlegging»

– virker til Nordlands beste

Ny boligsosial lov fra 1.juli 2023

Hensikt: Klargjøre og styrke kommunenes ansvar på feltet, samt sikre lik praksis

- Kommunens ansvar og oppgaver
- Samordning og samarbeid
- Organisering og planlegging

Loven trådte i kraft 1.juli 2023

Kommunens oppgaver og ansvar (§ 1 og 5)

Loven gir en presisering og klargjøring av gjeldende rett, med noen skjerpsler.

Kommunal rammestyring og frihet til selv å fastsette tiltak og prioriteringer videreføres.

Formålsbestemmelsen § 1 – «egnet bolig» og forebyggingsperspektivet:

«Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.»

Formålet konkretiseres gjennom to hovedbestemmelser om kommunenes plikter:

- Ansvar for organisering og planlegging (§ 5)
- Plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet (§ 6)

– virker til Nordlands beste

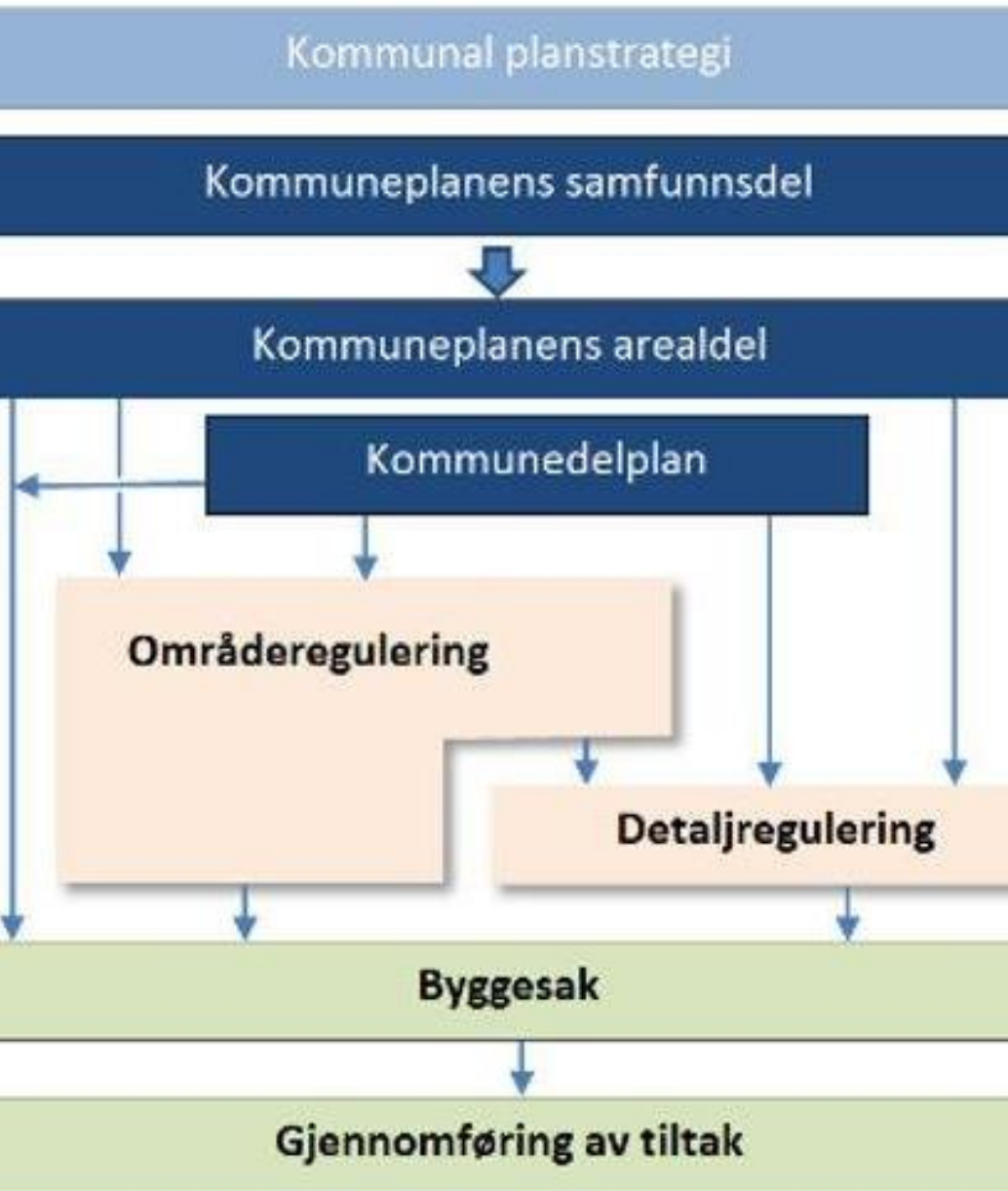
Samordning og samarbeid (§ 5)

Kommunenes ansvar for samarbeid og samordning presiseres (§ 5 første ledd):

–«Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester»

Kommunen skal samarbeide med offentlige aktører

-Private aktører ikke nevnt, men vil i mange tilfeller være egnede samarbeidsaktører for kommunen

Ansvar for organisering og planlegging (§ 5)

Kommunens plikt til å ta boligsosiale hensyn i plan (dels presisering og dels skjerping):

- Skal ha oversikt over behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

- Boligbehovet for vanskeligstilte skal inngå i kommunens planstrategi

- En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør alltid inngå i planstrategien

- Overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet skal fastsettes i kommuneplanens samfunnsdel

Bygger på folkehelsesloven §§ 5 og 6

Lenker boligsosiale tema:

<https://www.statsforvalteren.no/nordland/folk-og-samfunn/boligsosialt-arbeid/ny-boligsosial-lov-fra-1.-juli-2023/>

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/sosial-ulikhet-i-helse/utjevning-av-sosial-ulikhet-i-kommunene>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2022-12-20-121>

<https://husbanken.no/kobo/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-24-20222023/id2984417/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20222023/id2983623/>

– virker til Nordlands beste

Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene

Tap av naturmangfold

Viktige tema i regionale og kommunale planer framover vil være:

- hensyn til og tiltak for naturmangfold - ofte også gunstig for å redusere klimaendringene
- omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn
- langsiktige arealvurderinger for mindre arealtap
- helhetlig forvaltning av vannressursene

Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene

Over 80 % av landets arealer forvaltes gjennom plan- og bygningsloven

Kommunenes planlegging er avgjørende for å nå bærekraftsmålene om klima og naturmangfold:

- Nedbygging gir utslipp av klimagasser
- Skog, våtmark og hav som økosystem
- Bevaring og restaurering av natur som nasjonal interesse

Vurder om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til:

- klima
- naturmangfold
- kulturmiljø
- jordvern
- reindrift
- klimatilpasning
- samfunnssikkerhet
- et hensiktsmessig utbyggingsmønster

Arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel

Her bør kommunen vurdere:

- Om arealbruk svarer til dagens og framtidens forventede behov
- Om å ta ut eller redusere omfanget av utbyggingsareal
- Fortetting og transformasjon først, før nye utbyggingsområder settes av

– virker til Nordlands beste

Forebygge klimagassutslipp og sikre muligheten for karbonopptak

- Konsekvensutredninger og arealregnskap
- Hindre nedbygging av karbonrike arealer i plan
- Prioritere å legge til rette for utbygging som:
 - begrenser transportbehovet
 - gir grunnlag for et godt kollektivtransporttilbud
 - gjør sykling og gange trygt og attraktivt

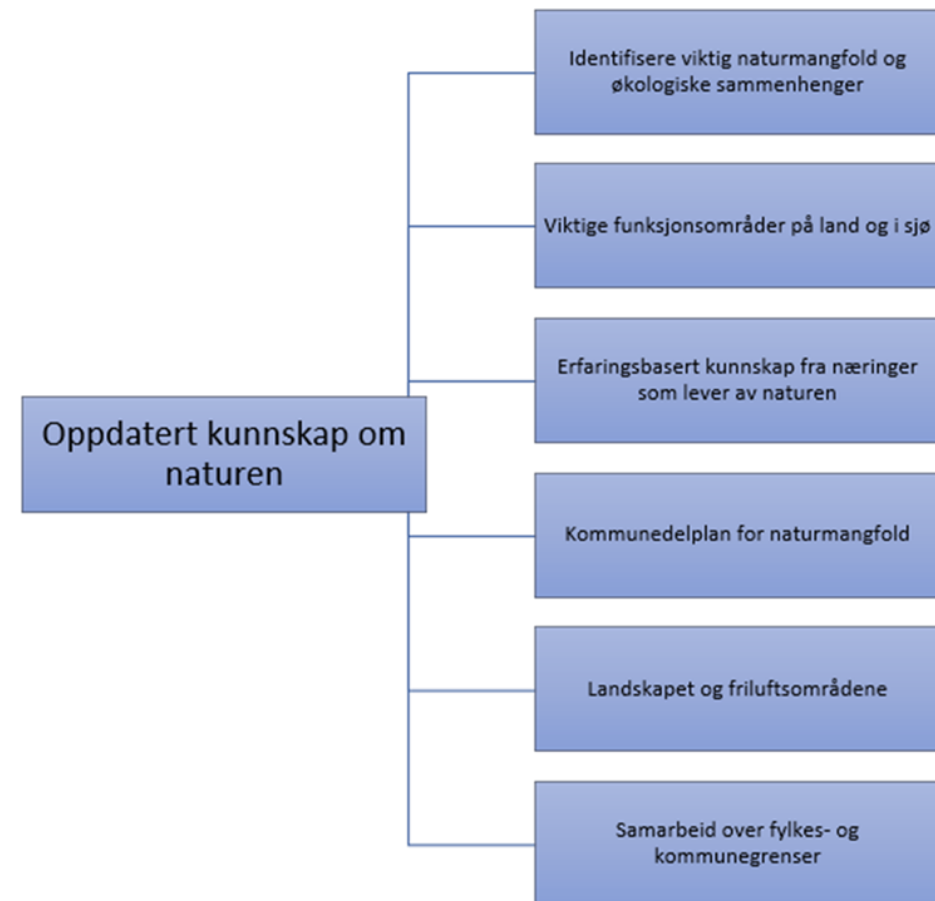
Bevare naturmangfold, friluftslivsinteresser og kulturmiljø

Utbygging fritidsbebyggelse

- Ny utbygging i tilknytning til eksisterende byggeområder og infrastruktur
- Unngå viktige landbruks-, natur-, friluftslivs- og reindriftsområder og myr

[Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen](#) legges til grunn

- Bitvis nedbygging gjennom dispensasjoner unngås
- I sone 3: mulig for ny utbygging til næringsutvikling og arbeidsplasser, men gjennom overordnet planlegging

Rene og rike vann og vassdrag

- Regionale vannforvaltningsplaner → kommunen som bidragsyter
- [Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag](#) legges til grunn for planleggingen
- Nedbygging av vassdragsnatur og utfylling i vassdrag reduseres
- Sikre naturverdier og god miljøtilstand i vann
- Unngå å planlegge for byggetiltak i våtmark når det finnes gode alternativer

Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp

- Vannmiljøet påvirkes av ulike kilder
- Vannforskriften og forurensingsregelverket → viktig at kommunen bruker virkemidler
- Stort etterslep: vedlikehold og utbygging av avløpsnett og renskapasitet
- Kommunene må se ansvaret for avløp og planlegging etter pbl i sammenheng:
 - sikre tilkobling og tilstrekkelig renskapasitet før nye utbygginger settes i gang
 - vurdere overvann og håndtere på helhetlig måte [Håndtering av overvann - veileder - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)
 - vurdere gjenåpning av lukkede vassdrag og separering overvann og avløpsvann

Reindrift i kommunal planlegging

- Planleggingen skal ivareta arealene til reindriften
- Plikt til å tilby konsultasjon
- Konsekvensutredningene skal vise alternativer, samlede virkninger av foreslått arealbruk og sumvirkninger
- Interkommunalt samarbeid for kommuner innen samme reinbeitedistrikt en mulighet for bedre løsninger

Det handler om en trygg hverdag

Planlegging skal gi sikre og oversiktlige lokalsamfunn. Dette er den viktigste rammen for en trygg hverdag:

- Ny utbygging skal være trygg mot naturfarer- nå og i framtidens klima
- Ny utbygging skal være trygg mot ulykker og annen samfunnsrisiko

Dette innebærer tverrfaglig og helhetlig arbeid med:

- samfunns- og arealplaner
- risiko- og sårbarhetsanalyser
- beredskapsplaner

Nasjonale forventninger presiserer

- Naturfarer og klimatilpasning
- Forsvarets arealbehov
- Vern av dyrka mark
- Rent og trygt drikkevann
- Risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for bedre planer

Regjeringens forventninger (pkt. 63 – 72)

- Oppdaterte ROS-analyser
- Sikre Forsvarets arealbehov
- Hensynta klimaendringer
- Hensynta overvann, flom, havnivåstigning og stormflo
- Bevaring og restaurering av naturområder
- Styrket jordvern
- Tilbakeføre areal til landbruk-, natur-, friluft- og reindriftsformål
- Jordvernstrategi
- Drikkevann
- Oppdatere og dele geografisk informasjon

– virker til Nordlands beste

Kommunene må forberede seg på mer av dette

Uværet: - Det var malabarisk. Det verste vi har opplevd

Fryktet at brua kom til å gå: - Ble ikke tatt på alvor

Flere fra lokalbefolkninga har vært bekymret for at brua over Badderelva i Kvænanen kunne bli tatt av vårflommen. Nå har det skjedd, og Norge er delt i to.

Sidsel Vik
Journalist
Ingeborg Grindheim Slinde
Journalist
Stian Strøm
Journalist
August Hansen
Journalist

Publisert 2. juni 2022 kl. 07:32
Oppdatert 3. juni 2022 kl. 14:39

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Brua til Grønfjelldalen er tatt av flom: - Jeg så noe stort som forsvant nedover elva i stor fart, men om dette var brua vet jeg ikke

Skogen ved Blomlia ble rasert under det store skredet i januar 2022. (Foto: Thomas Nystad/Sweco)

Beisfjordveien i Nordland får skredradar

Den utsatte fylkesveien langs Ofotfjorden har hatt syv skred siden 2010. Senest i januar ble veibanen begravd under tunge snømasser.

40.000 tonn korn ødelagt i russiske droneangrep

Nye angrep langs elven Donau i Ukraina ødela korn, havneanlegg og viktig infrastruktur. President Zelenskyj sier Russland ønsker å skape en global matkrise.

Million-tap for gårdbruker Henrik etter flommen:
– 1.000 tonn er tapt

FN-varsel: Ekstremvær er den nye normalen

Verdens meteorologi-organisasjon (WMO) advarer fredag om at sommerens ekstremvær er slik været blir i fremtiden. Samtidig er det sendt ut farevarsler om hetebølge over store deler av Europa.

Vannet er tilbake – nå frykter California flom

I tre år har California vært herjet av ekstrem tørke. Nå er innbyggerne reddet for hva som skjer når de ekstreme

Storbritannia må rasjonere på grønnsakene

– virker til Nordlands beste

Forsvarstopp: Norges evne til å overleve, avhenger av aktivt landbruk i hele landet

Norsk landbruk er nesten like viktig for nasjonen Norges overlevelse som forsvarstopp.

vur

Generalløytnant Robert Mood. Nå må regjeringa umiddelbart ta-krigen betyr for Norges selvforsyning, mener han.

– virker til Nordlands beste

Et styrket jordvern – ta vare på matjorda

- Jordvern er et overordnet hensyn i arealforvaltningen
- Nytt nasjonalt mål om redusert omdisponering
- Tilbakeføring av areal til LNFR-formål skal vurderes
- Utarbeide kommunale strategier for jordvern

Konferanse for plan og samfunnsutvikling

- Nordland fylkeskommune og Statsforvalteren inviterer til konferanse
- Hovedtema er «samfunnsdelen som overordnet styringsverktøy»
- Målgruppe for konferansen er bl.a. kommunale planleggere, folkehelsekoordinatorer, kommunedirektører og ordførere
- Konferansen er i Bodø på Hotel Ramsalt
- Den foregår 27. og 28. november
- [Lenke til mer informasjon](#)